Umjetan kaos i njegova transformacija

Maraković, Mia

Master's thesis / Diplomski rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:215:911942

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

AKADEMIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI

DIPLOMSKI RAD

Umjetan kaos i njegova transformacija

Mia Maraković

Mentor:

Red. Prof. Damir Sokić

Zagreb, 2018.

UVOD 2
UZORI 3
MJESTO U VREMENU 4
REALNOST 4
UMJETAN KAOS I NJEGOVA TRANSFORMACIJA 5
FOTOGRAFIJE PROSTORA OD 2015.-2018. GODINE 6
POPIS LITERATURE 29

UVOD

Svi smo upoznati sljedećim problemom. Teška sadašnjost. Mali čovjek koji je svaki dan bombardiran brzim informacijama o klimi, ratovima, teorijama zavjere, ravnom Zemljom, siromaštvom, detoksikacijom, raznim teorijama o jednoj stvari, razvijene zemlje, nerazvijene zemlje, globalizacija, tehnologija…. Mali se čovjek gubi na tom globalnom platou apsurdnih vijesti i mogućnosti koje drži na dlanu ruke u formi mobitela ili neke druge napredne tehnologije. Taj mali čovjek nema više svoje mišljenje zbog konzumiranja pomiješanih, isto vrednovanih kvalitetnih informacijama s onima koje su izopačene i krive. Sve nabrojano smješteno je u jednu kutiju umjetnog kaosa u kojem čovjek gubi doticaj sa stvarnošću i okolinom oko sebe.

Zbog kontradiktornih informacija čovjek gubi pojam o zdravim vrijednostima, a on sam je zarobljen u tom umjetnom globalnom kaosu. Koliko se god uvjeravali da barem jednom nogom ne stojimo u toj kutiji umjetnog kaosa, lažemo si. Svi smo pod utjecajem brzog življenja, brzih informacija, brzih unutrašnjih borbi,brzom mržnjom i brzom ljubavi. Ovisi o malom čovjeku koliku dozu svijeta će si priuštiti na dan.

Globalizacija je ključni pojam i na području umjetnosti, a mnogi umjetnici rade samo za tržište, po narudžbama, u velikoj brzini što su prihvatili i muzeji. Tradicija je prekinuta, a naslijeđe velikih majstora promatranje svijeta mnogima je danas nepoznato. [1]

Koliko god je to bilo moguće, uspjela sam izbjeći nepotrebne informacije. Međutim, zavirivala sam u svijet preko društvenih mreža i uočila koliko studenata umjetnosti i umjetnika prisvajaju tuđa estetska rješenja bez dodira s osobnom (duhovnom) stvarnošću.

Preuzimanjem aktualnih šablona i svjetskih trendova autor ih njeguju kao osobnu stvarnost dok u jednoj ruci drži estetiku globalne apsurdnosti, a kist u drugoj. Ovaj pristup u kojem autor stvara iz kutije umjetnog kaosa počela se širiti kao epidemija, a na temelju sviđanja odlučeno je prisvojiti tuđe djelovanje kao osobnu stvarnost.

Ova priča kilometrima je udaljena od aproprijacije, ali srodna nedostatku kritičkog mišljenja, šablonskog reagiranja na podražaje i fascinacijom.

Ipak, naš unutarnji svijet stvara se na temelju življenog iskustva od onih svakodnevnih pa do iskustva koja se stječu promatranjem djela starih majstora koji su nam prethodili te njihovim duhovnim nasljeđem. Nasljeđe tradicije kritičkog razmišljanja, postavljanja pitanja, sumnja, sučeljavanje s teškoćama, svijesti o vlastitim postupcima su ona na koja bi se danas trebali nadograđivati. Ali danas, čini se da se čovjekova unutarnja stvarnost gradi na temelju promatranja aktualnih „majstora“ trendova na internetu i raznih dosjetki koje se nude na društvenim mrežama?

Čini se kako prethodno napisano odgovara profilu društveno angažirane umjetnice koja se bori protiv praćenja globalnih trendova uz naglasak na gubitku individualnosti. Međutim, ne

[1] Vera Horvat Pintarić (2009.), Tradicija i moderna, Predgovor; 8 str.

vidim sebe kao društveno angažiranu umjetnicu koja se bori za ideologije već samo primjećujem što se događa oko mene u realnom i brzom virtualnom svijetu.

No, unatoč danoj kritici globalizaciji, umjetnost se stalno mijenja i u tom smjeru će se nastaviti kretati, ovisno o njezinoj ulozi i zadacima koje ima u društvu. Ona je ionako uvijek prikazivala duh vremena i na njega odgovarala.

Na kraju, ne može se uskočiti u tuđu biografiju jer o duhovnoj biografiji ovisi i samo djelo. Življeni život dio je povijesnog vremena i mjesta u kojem je samo djelo nastalo.

Nadam se da će nas sve ovaj umjetni globalni kaos toliko razočarati kako bi se prepuni rana vratili u vlastite vrtove raja i pakla, shvatili od kud smo došli i zacijelili.

Uzori

Nemam ih. Ovo je duboki trag stare religije koja me odgojila, no koja nije nihilistički nastrojena. U društvu umjetnika, pomalo je zastrašujuće kretati se bez uzora. Naravno, to ne znači da ne postoje umjetnici koje cijenim i ne bi bilo ispravno ne spomenuti neke od njih, a to su Joseph Beuys, Robert Rauschenberg, Julije Knifer i drugi.

Ovo pišem potaknuta grozotom na često postavljena pitanja : „Tko ti je uzor? U kojem se umjetničkom pravcu želiš kretati?“ Umjetnički pravac kojim ću se kretati otkriti ću tijekom stvaralačkog procesa, tijekom godina. Zatim ću istražiti u koji obrazac se mogu ugurati ili će me već netko strpati u kutiju koja mu se čini prikladnom za moj put.

Da li je u redu da jedan umjetnik postavlja drugom pitanja o uzorima? Umjetnik je upoznat konceptima starih majstora, prepoznaje umjetničke pravce i zna povijest o njima, ali to je njegovo znanje koje formulira mišljenje pod utjecajem društvenog okruženjem. A umjetnik, koji uči do kraja svog života, iz svog proživljenog stvara svoj svijet po uzoru na niti jednog čovjeka. Da, svi se nastavljamo na tradiciju starih majstora, ne izmišljamo toplu vodu, ali radimo određene pomake kroz osobno razvijanje temeljnih vrijednost, bez klanjanju idolima.

Traženje i građenje sebe je mučno, teško i bolno, ali vrijedno. Sav taj trag za božjim u sebi ili istinskim ja, pod utjecajem apsurdnosti vremena daje rezultate koje danas imamo priliku vidjeti u dinamičnosti umjetničke globalne scene. Nitko tu scenu više ne može pratiti detaljno, proučavati sliku jedan sat i uz to raditi bilješke o njoj dok u istom muzeju vise tisuće slika, čitati knjige umjetnika po pet puta i znati ih citirati. Ljudski mozak je zaista fascinantan, ali trenutno, mozak nam je zamijenjen informacijama na internetu. Samo malo da guglam ovo… *„U budućnosti, svi će biti svjetski poznati na 15 minuta.“* - Andy Warhol [2]

Puno je ljudi sa željom da se i njihovo mišljenje čuje, a tako malo vremena.

[2] Usporedi: http://www.dazeddigital.com/art-photography/article/39915/1/artworks-predicted-the-future-of-the-world-warhol-yayoi-caravaggio-beuys

Mjesto u vremenu

Jednom davno, prije više od tri godine, jedan mudrac je ušao u moju klasu i rekao: *„Svaka tvoja zadnja naslikana slika su sve tvoje dosadašnje slike.“*

Nakon nekog vremena moja slika postala je moj radni prostor u klasi.

Prikaz trenutnog stanja radnog mjesta, bez priprema za posljednji ispit, je ono najiskrenije čime mogu zaključiti višegodišnje akademsko iskustvo. Ne želim lagati i stvarati slike samo za „kraj“ jer bi taj čin bio prisilan, autocenzuriran i vjerojatno bi sve završilo u košu pod natpisom „Loš kič“.

Ambijent u kojem sam stvarala četiri godine, danas, daje sliku svršetka jednog vremena u kojem ne težim predstaviti ambijent kao nešto drugo već kao ogledalo trenutnog stanja.

Stalne mijene ambijenta koji je isključivo služio za stvaranje slika i kompozicija slika sada je stavljen u prvi plan,a naglasak je na njemu kao zadnjem radu na ovom mjestu, u ovom vremenu. Iskren, istinit i ne ukrašen. U ovom ambijentu vidljivi su samo tragovi korištenja prostora. Taj prostor nikada nije bio pasivni omotač slika već je uvijek služio kao sastavni dio djela koji održava i prikazuje kontinuitet stvaranja u njemu.

Kretanjem kroz radno mjesto stvoren je svijet u kojem se promatrač teško snalazi, ali vidi ga kao cjelinu koja je smislena. Vidi kaos koji je složen po tuđoj mjeri, kaos koji se nastanio ovdje u službi stvaranja. U ovom kaosu ja znam gdje što stoji, kako se što ponaša i zašto su tri slike na podu koje se ne smiju pomaknuti te zašto njih pet na zidu vise ukoso. Nitko ne smije gurati svoje prste u ovaj kaos jer će se pogubiti. K vragu, čak i mene nekada zbuni taj prostor s hrpom materijala koji tiho šapću, deru se ili me pak gladno očekuju. U kaosu nema pravila, već samo moć izbora.

Ulaskom u ovaj kaos, promatrač ne zna na što će prvo naletjeti, spotaknuti se, što će prvo gledati ili dodirnuti, ali se u njemu osjeća. Ovo nije mjesto fascinacija i ishitrenih oduševljenja. Ovo je sveto mjesto jednog malenog čovjeka kojeg goni, spušta i diže unutarnja vatra kako nikada ne bi postao lišen sumnje.

Realnost

„Ja zbilja vjerujem u prazne prostore, premda kao likovni umjetnik stvaram mnogo otpada.“ – Andy Warhol [3]

Često, dok gledam prostor i svoje slike u njemu, zamišljam taj trenutak kada ću se moći zadovoljiti s čistoćom slike i prostora. Zamišljam bijelu boju na platnu, jedan kist u posudi i

[3] Andy Warhol (1975.) „Filozofija Andya Warhola“, Atmosfera; 132 str.

jednu boju kojom radim, čisti bijeli stol i bijela platna na čistom bijelom zidu. To je prostor u kojem vidim svoj vrhunac. Jednorog u čarobnoj šumi.

U fantaziji bjeline i čistoće uvijek me ošamari pogled na stvarni ambijent i slike koje samo svjedoče. Koliko još samo moram učiti i proživjeti dok ne dođem do bijelih slika i bijelog prostora. Koliko pogrešaka, ispravljanja, destrukcija i rekonstrukcija moram proživjeti da dođem do tog moćnog, svetog čistog prostora? Prisila, naravno, ne funkcionira.

Put prema bijelom prostoru očito je popločen teškim i prljavim načinima. Gledam svoj cilj svaki put dok slikam. Znojim se, boli me taj osjećaj, stalno vidim pogreške, slikam više slika odjednom kako bi moja vatra bila zadovoljena. Ona želi ubrzati vrijeme i doći do čistog prostora s minimalnim pogreškama. A što je vrijeme nego beskonačno trajanje trenutaka u kojem se nalaze sva ostala trajanja?

Ovdje ne govorim o kraju ili savršenstvu stvaranja jer u tom slučaju vizija ne bi imala niti bijelo platno, niti boju, niti kist, niti bijeli čisti zid.

No svejedno, danas, ja se topim u materiji, gnječim rukama smeće i bacam ga na platno koje je natopljeno najjeftinijom bojom. Znam da će slike nastaviti živjeti svoj život i propadati na očigled, ali to sada nije bitno. Gradim greške, gradim put koji nitko neće pratiti jer je previše osoban, surov, prljav, težak i kriminalan. Trag ovog putovanja jasno se vide u prostoru koji samo šuti, nudi se i sve pamti. Tragovi grešaka, tragovi trijumfa, ljutnje i traženja u prostoru koji se bezuvjetno daje.

Umjetan kaos i njegova transformacija

Poslije svega rečenog nisam ponudila recept za transformaciju umjetnog kaosa niti ga znam. Umjetnom kaosu se ne nazire kraj, a mogućnosti pojedinca da uroni u svoj realan kaos je toliko težak da jednom malom čovjeku povratak predstavlja neželjenu situaciju. Sve to, posredno ili neposredno, utječe i na moje umjetničko djelovanje koja je uvijek bila preslika unutarnjih borba. Navest ću vlastitu duhovnu borbu samo kao jedan dio procesa koji se lako može pročitati u ambijentu i svakom materijalu u njemu.

Što ostavlja naivnoj osobi koju je odgojila ideologija jednog jedinog uzora koja nije smještena u niti jednom čovjeku, životinji i biljci na Zemlji? Kasnije taj uzor slabi, ali ne i vjera. Nigdje oko sebe ne osjeća ništa slično. Slušanjem tuđih ideologija koje su tako jake, istinite i uvjerljive naivnost pobjeđuje i zamjenjuje taj jedan jedini, veliki, uzor. Što ostaje tom jadnom naivnom biću nego da preuzme sve istine silnih ideoloških grupa na sebe i vjeruje u sve, te pokušava povezati (to sve u što vjeruje) u smislenu cjelinu da napravi vlastiti uzor? Ostaje mu malo vremena do bijesa, crnila i ludila.

Ili stavljanjem sebe na temelje nihilističkog tješenja.

Odgoji me s jakom vjerom u samo jedno, zatim mi naglo oduzmi to jedno i ostavi mi jaku vjeru. Ništavilo mi je počelo disati za vratom. Sada prolazim kroz ništavilo sa snažnom vjerom i tražim nešto za što se mogu uhvatiti. Možda,ako imam sreće naiđe svijetlo.

Destrukcijom razaram stari svijet i oblik izražavanja kako bi izgradila svoj novi.[4] Destrukcijom više ne podržavam pozitivno uvjerenje i rješenje stvorenog te rušim osobnu dominantnu ideologiju estetike, vrijednosti i značenja. Ovaj način čini se da odgovara nihilističkom stavu, no osjećam da hodam po tankoj liniji između nihilizma i idealizma. Takav hod po krivudavoj liniji osjećam dugo, a vatra me bičuje, kao što to vatra radi, kako ne bi pala niti u jednu od ovih rupa. Totalna destrukcija ne odgovara mom stvaranju, već destrukcija koja će ostaviti dovoljno materijala za vršenje rekonstrukcije.

Rekonstrukcija destrukcije vodi me kroz cijeli proces nastajanja radova, a radni prostor je samo jedan nusprodukt. Koliko to ima smisla?

Fotografije prostora od 2015. – 2018. godine

Fotografija 1- Prostor - 2015. godina

[4] Miško Šuvaković (2005.), „Pojmovnik suvremene umjetnosti“, 142 str.

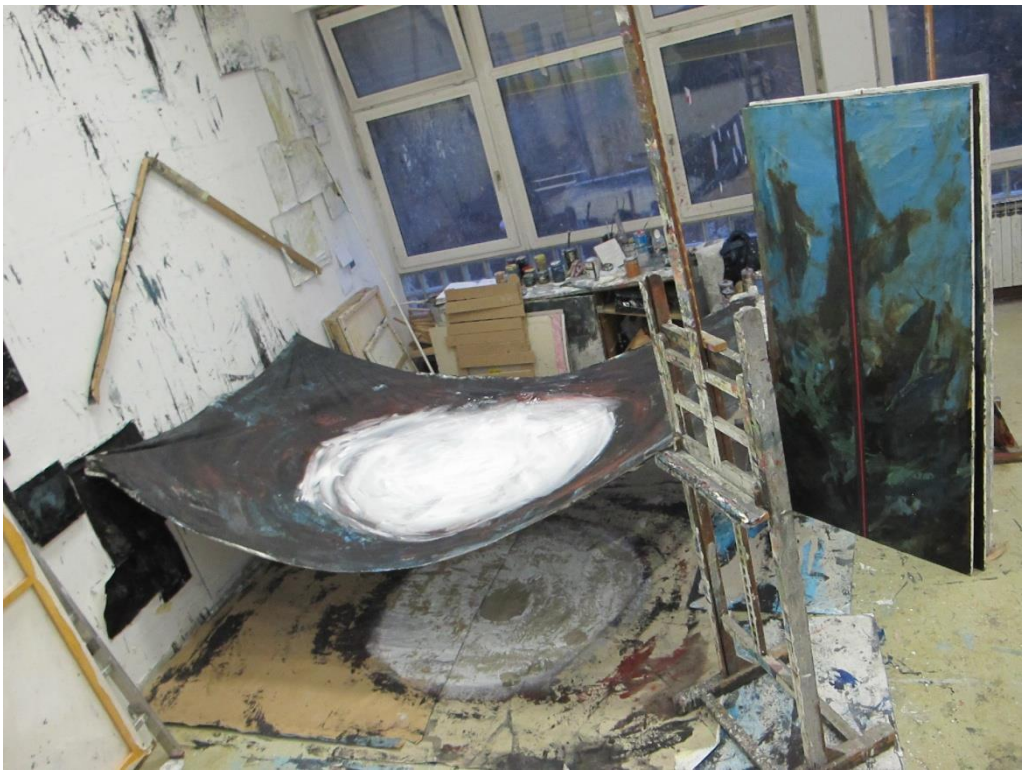
Fotografija 2- Prostor - 2015. godina

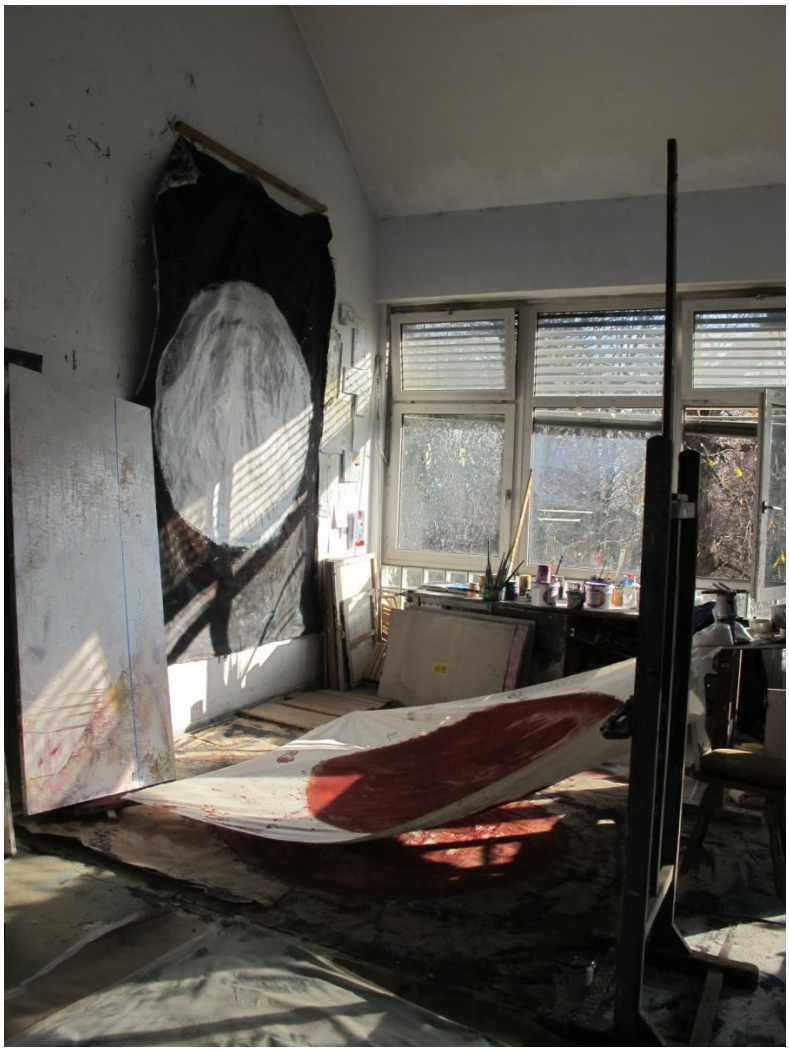
Fotografija 3- Prostor - 2015. godina

Fotografija 4 - Prostor - 2015. godina

Fotografija 5 - Prostor - 2015. godina

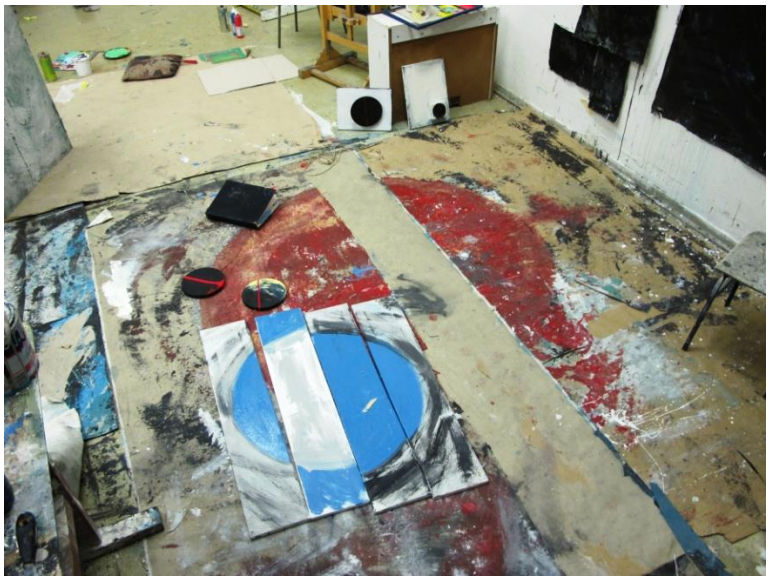
Fotografija 6 - Prostor - 2015. godina

Fotografija 7 - Prostor - 2015. godina

Fotografija 8 - Prostor - 2015. godina

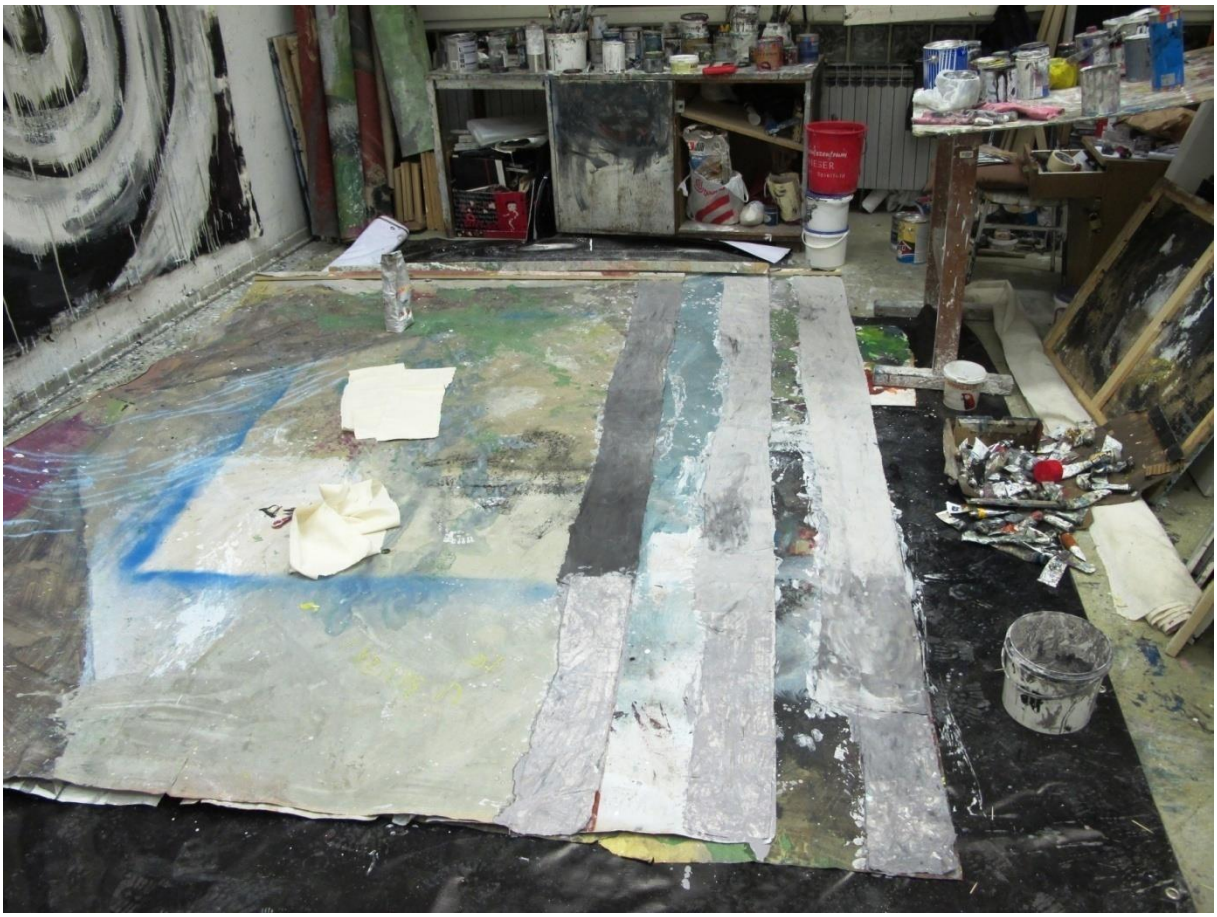
Fotografija 9 - Prostor - 2015. godina

Fotografija 10 - Prostor - 2016. godina

Fotografija 11 - Prostor - 2016. godina

Fotografija 12 - Prostor - 2016. godina

Fotografija 13 - Prostor - 2016. godina

Fotografija 14 - Prostor - 2016. godina

Fotografija 15 - Prostor - 2016. godina

Fotografija 16 - Prostor - 2016. godina

Fotografija 17 - Prostor - 2016. godina

Fotografija 18 - Prostor - 2016. godina

Fotografija 19 - Prostor - 2016. godina

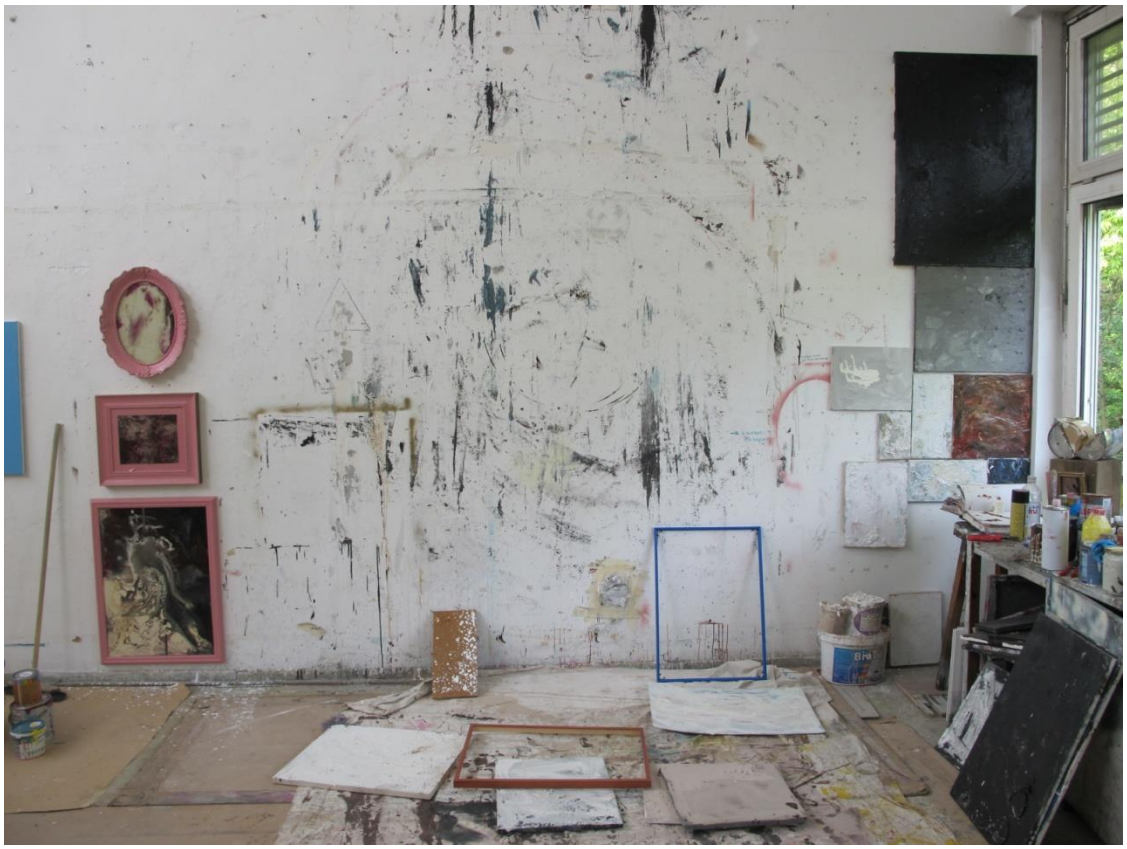
Fotografija 20 - Prostor - 2017. godina

Fotografija 21 - Prostor - 2017. godina

Fotografija 21 - Prostor - 2017. godina

Fotografija 22 - Prostor - 2017. godina

Fotografija 23 - Prostor - 2017. godina

Fotografija 24 - Prostor - 2017. godina

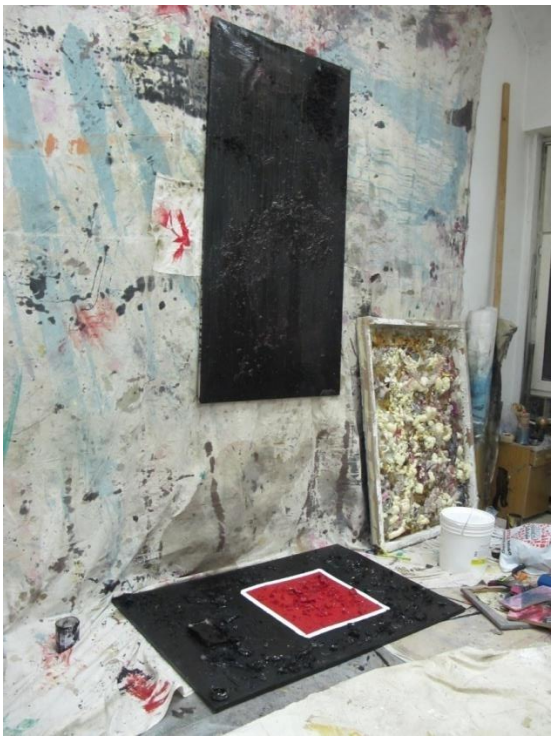
Fotografija 25 - Prostor - 2017. godina

Fotografija 26 - Prostor - 2017. godina

Fotografija 27 - Prostor - 2017. Godina

Fotografija 28 - Prostor - 2018. godina

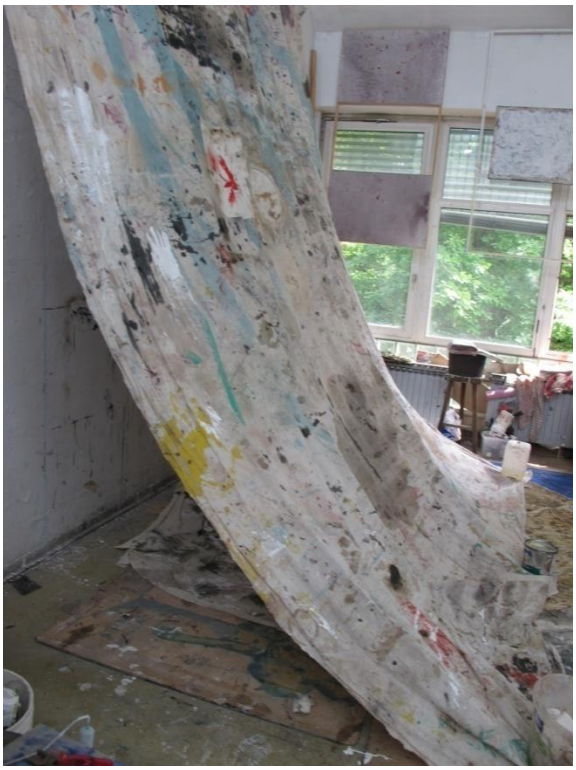
Fotografija 29 - Prostor - 2018. godina

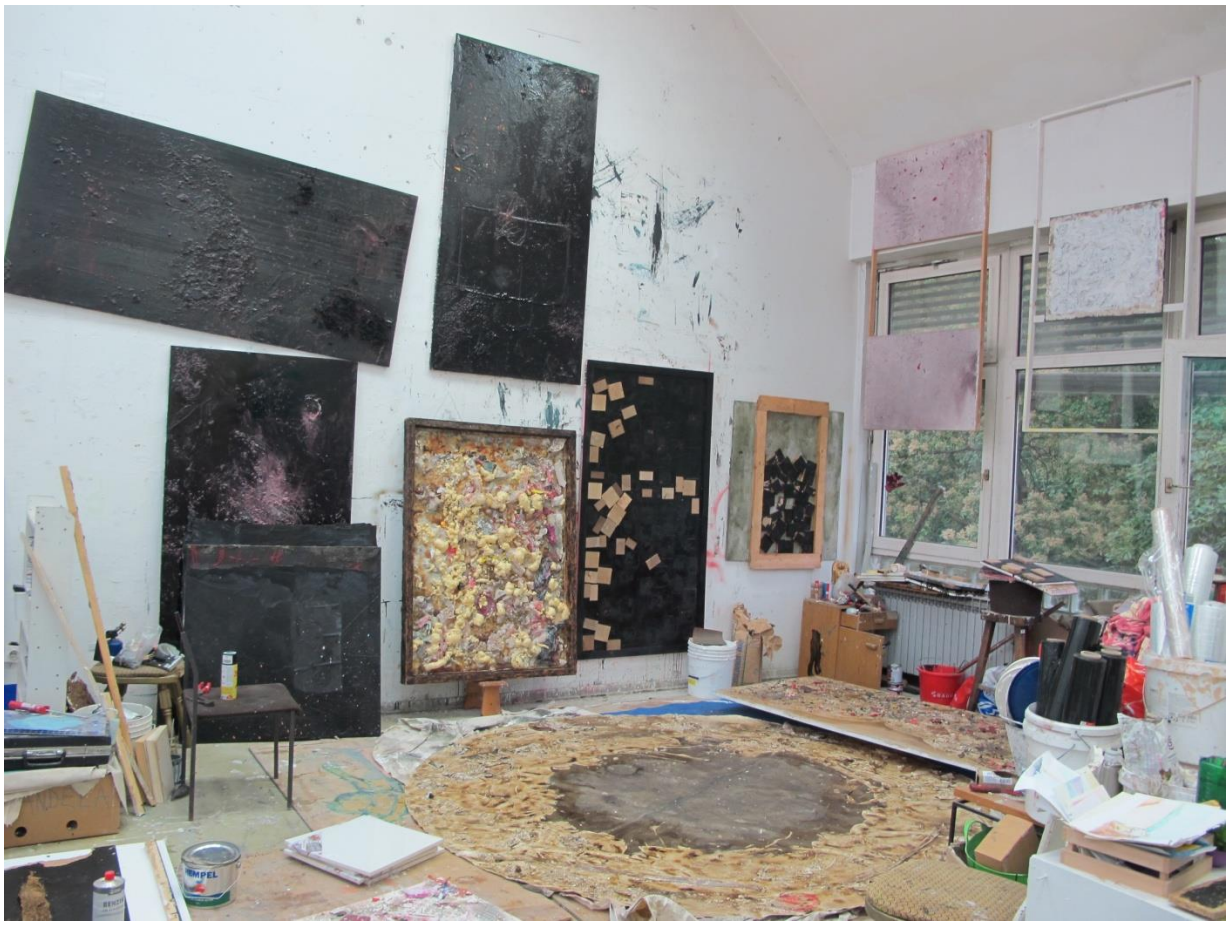
Fotografija 30 - Prostor - 2018. godina

Fotografija 31 - Prostor - 2018. godina

Fotografija 32 - Prostor - 2018. godina

Fotografija 33 - Prostor - 2018. godina

Fotografija 34 - Prostor - 2018. godina

Fotografija 35 - Prostor - 2018. godina

Popis literature

1. Vera Horvat Pintarić (2009.), Tradicija i moderna
2. http://www.dazeddigital.com/art-photography/article/39915/1/artworks-predicted-the-future-of-the-world-warhol-yayoi-caravaggio-beuys
3. Miško Šuvaković (2005.), „Pojmovnik suvremene umjetnosti“
4. Andy Warhol (1975.) „Filozofija Andya Warhola“, Atmosfera